

§ 1 Avsägelser

Ålderspresidenten meddelade att *Ebba Hermansson* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 17 december.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Ålderspresidenten meddelade

att *Boriana Åberg* (M) avsagt sig uppdragen som ledamot i skatteutskottet och som suppleant i finansutskottet,

att *Jennie Nilsson* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i utrikesutskottet,

att *Diana Laitinen Carlsson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet och

att *Annika Hirvonen* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i Utrikesnämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Ålderspresidenten meddelade

att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Diana Laitinen Carlsson* som ledamot i utrikesutskottet och *Jennie Nilsson* som ledamot i näringsutskottet,

att Moderaternas partigrupp anmält *Boriana Åberg* som ledamot i finansutskottet och som suppleant i skatteutskottet samt *Magnus Stuart* som ledamot i skatteutskottet och

att Miljöpartiets partigrupp anmält *Per Bolund* som ledamot i Utrikesnämnden.

Ålderspresidenten förklarade valda till

ledamot i finansutskottet

Boriana Åberg (M)

ledamot i skatteutskottet
Magnus Stuart (M)

ledamot i utrikesutskottet
Diana Laitinen Carlsson (S)

ledamot i näringsutskottet
Jennie Nilsson (S)

suppleant i skatteutskottet
Boriana Åberg (M)

ledamot i Utrikesnämnden
Per Bolund (MP)

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2021/22:150

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:150 Reformeringen av Arbetsförmedlingen
av Ali Esbati (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 januari 2022.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 8 december 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2021/22:69 till socialutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skatteutskottets betänkande

2021/22:SkU11 Riskskatt för kreditinstitut

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkanden
2021/22:UFöU1 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliserings-
insats i Mali
2021/22:UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i militär insats för stärkt sä-
kerhet i Mali

Prot. 2021/22:43
10 december

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2021/22:SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
2021/22:SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande
2021/22:MJU8 Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi
för 2030

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2021/22:AU1 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares
etablering

§ 6 Svar på interpellation 2021/22:110

Ålderspresidenten meddelade att interpellation 2021/22:110 av Lars Hjälmnered om de svenska elpriserna hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 7 Svar på interpellation 2021/22:111

Ålderspresidenten meddelade att interpellation 2021/22:111 av Lars Hjälmnered om driftssäkerheten i elnätet hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 8 Svar på interpellation 2021/22:115 om Sveriges hästnäring

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Alexandra Anstrell har frågat näringsministern vilka initiativ han har tagit för att förbättra för Sveriges hästnäring och om han har för avsikt att förtydliga regelverket så att det blir tydligt att även småskaliga verksamheter kan klassas som näringsverksamhet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Hästnäringen är en växande bransch som är viktig för utvecklingen och företagandet på landsbygden. Näringsdepartementet och tidigare Landsbygdsdepartementet har sedan 2004 erbjudit en arena för dialog mellan hästsektorns alla organisationer, den så kallade samarbetsgruppen inom hästområdet. Syftet med gruppen har varit att skapa en gemensam plattform för en konstruktiv och fortlöpande dialog för att utbyta idéer och arbetssätt och identifiera utvecklings- och samarbetsområden.

Delvis som ett resultat av denna dialog finns sedan 2018 en av näringen antagen nationell strategi för hästföretagande som nu blivit en väl etablerad plattform för näringen. Den nationella strategin för hästföretagare är uppbyggd efter samma struktur som den nationella livsmedelsstrategin och arbetar med handlingsplaner på liknande sätt. Samarbetsgruppen inom hästområdet är inte formellt utvecklade, men efter att den nationella strategin för hästföretagande antogs minskade behovet av den arena som samarbetsgruppen utgjorde. Det ser jag som en positiv utveckling.

Den 31 oktober 2020 mottog regeringen Spelmarknadsutredningens delbetänkande *Hästnäringens finansiering på den omreglerade spelmarknaden* (SOU 2020:64). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vidare beslutade regeringen i början av november om lagrådsremissen *En ny konsumentköplag* (Ju2021/03808). Regeringen föreslår där att det införs vissa särskilda regler vid konsumentköp av levande djur, till exempel häst. Syftet är att få till stånd en mer ändamålsenlig ordning för både näringsidkare och konsumenter samt bidra till en god djurvelfärd och respekt för djur vid sådana köp.

För att en verksamhet skattemässigt ska betraktas som näringsverksamhet måste den bland annat bedrivas med vinstsyfte. Om det inte finns något vinstsyfte är det fråga om hobbyverksamhet som beskattas i inkomstslaget tjänst. Frågor kring gränsdragningen mellan hobby och näringsverksamhet är alltid bevis- och bedömningsfrågor. Det innebär att en helhetsbedömning ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Så länge som vinstsyftet och övriga förutsättningar är uppfyllda kan även småskalig verksamhet klassas som näringsverksamhet. Var gränsen går i det enskilda fallet måste dock bedömas av de rättstillämpande instanserna, det vill säga i första hand av Skatteverket och i andra hand av skattedomstolarna. Skatteverket arbetar för en enhetlighet i beskattningen och rätts-säkerhet utifrån omständigheterna i varje enskilt fall för medborgarna. Jag avser inte att ta några initiativ för att förtydliga regelverket.

Anf. 2 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret. I Sverige finns det över 355 000 hästar. Hästnäringen omsätter ungefär 31 miljarder per år, mest i Skåne och Västra Götaland följt av Stockholms län. Jämtland, som ministern kommer från, står endast för 2 procent, men dessa 2 procent innebär ändå ungefär 7 000 hästar bara i Jämtland och en omsättning på runt 500 miljoner kronor per år.

Hästen är en utmärkt resurs för hållbara samhällstjänster. Den skapar gemenskap och är en symbol för våra öppna landskap. En liten del av hästnäringen i Sverige i dag är hästavel. Den står bara för runt 7 procent av den totala omsättningen från hästnäringen, men det är ändå runt 1,7 miljarder som vi pratar om.

I Sverige bedrivs hästverksamheter i många olika former. I begreppet hästverksamhet ingår, enligt Skatteverkets egen promemoria, trav, galopp, alla ridsportens grenar, till exempel dressyr och hoppning, hästräning, ridutbildning och så vidare. Praxis för bedömningen av om hästverksamhet, förutom trav, utgör näringsverksamhet eller inte saknas i stora delar. Då blir det en ganska subjektiv bedömning, och det blir olika över landet.

Med avelsverksamhet avses avels- och uppfödningssverksamhet. En förutsättning för att det ska anses vara näringsverksamhet är att det är tänkt att man ska sälja hästarna. Det tänker också de flesta göra. Aveln ska då ingå som en del i helhetsbedömningen av om verksamheten ska kunna anses som hobbyverksamhet eller näringsverksamhet.

Till de viktiga omständigheter som måste beaktas vid bedömningen, förutom dem som jag tidigare beskrivit, hör bland annat hur många avelsston som finns i verksamheten. Det finns dock inga regler för hur många ston det ska vara. Frågar man Skatteverket i ett län får man ett svar. Frågar man på ett annat ställe i Sverige får man ett annat svar. Det är inte rimligt, herr ålderspresident, att det ska vara så stora skillnader över landet. Därför menar jag att det behövs ett förtydligande uppdrag till Skatteverket om hästnäringens betydelse och om att även småskaliga verksamheter kan klassas som näringsverksamhet. Det är också det jag har frågat ministern om.

Herr ålderspresident! Nu är svaret till Sveriges hästnäring tydligt: Nej, ministern har inte för avsikt att göra någonting.

Ministern sa i sitt interpellationssvar: "För att en verksamhet skatte-mässigt ska betraktas som näringsverksamhet måste den bland annat be-drivas med vinstsyfte. Om det inte finns något vinstsyfte är det fråga om hobbyverksamhet."

Men att bedriva avel, herr ålderspresident, är ingenting som lönar sig första året. Ett sto är ändå dräktigt elva till tolv månader. Det tar lite tid.

Sedan beroende på var man har för hingst och var man tar semin ifrån varierar priserna såklart. Men man kan ändå säga att en vanlig häst kostar nästan 80 000 kronor innan fölet ens har kommit ut. Det kanske kostar 30 000 kronor, och då vet man inte ens om man får något föl. Man tar ganska stora risker.

Alla kan inte börja med 100 hästar. Det handlar om att bygga upp en egen avel i ett Sverige där vi har en hästbrist. Att det då inte ska kunna gå att förtydliga i regelverken att även småskalig verksamheter ska gå att klassa som näringsverksamhet är bara en tydlig vink på hur ministern och regeringen ser ned på hela hästnäringen. Det är pinsamt.

Det är en bransch som fostrar duktiga ledare, med verksamheter som är jämställda och som gör att människor mår bra. Varför är de företagarna inte viktiga för regeringen?

Anf. 3 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Tack, ledamoten, för det fina intresset för häst-näringen!

Jag tycker ändå inte att man ska lägga ord i min mun om att jag någon-sin har uttalat att hästnäringen inte är viktig. Alla näringar som bidrar till öppna landskap, arbetstillfällen, de gröna näringarna och att vi får utveck-ling på landsbygden och en attraktiv landsbygd att bo på är otroligt viktiga. Jag har ännu inte hunnit träffa hästnäringen. Men jag kommer naturligtvis som ny minister att träffa samtliga näringar.

Vi kommer båda från Jämtland som inte har en så stor andel av häs-tarna. Men det har ändå skett en hel del även i den kommun som ledamoten och jag kommer ifrån. Nu invigs Åre ridhus den 12 december. Även om jag i min roll som minister ännu inte har träffat hästnäringen var hästnär-

ingen väldigt närvarande när jag var kommunalråd där och vi såg till att förutsättningarna fanns för att ridhuset nu invigs den 12 december.

Vad gäller den småskaliga verksamheten som beskattas som näringsverksamhet försöker Skatteverket naturligtvis hela tiden att ha en enhetlig bedömning. En viktig del i detta arbete för Skatteverket är att man gör ställningstaganden i olika frågor som sedan publiceras. Det gäller även för hästverksamheten.

Ledamoten tycker inte att regeringen gör någonting för att stödja hästföretagandet. Även hästföretagandet behöver bredband, som vi har satsat mycket på. Även hästföretagandet behöver digitalisering, där vi satsar på företag på landsbygden. Även hästnäringen behöver det som gör att landsbygden lever, det vill säga att vi också har en fungerande välfärd, där regeringen också har satsat enormt mycket.

Hästnäringen behöver som alla andra näringar finnas i ett samhälle där övrigt fungerar. Där har verkligen regeringen levererat i många år. Vi har också ett stöd just för de glesbygdskommuner som ledamoten tog upp, som bland annat vi kommer ifrån. Där har vi ett stöd specifikt för 39 glesbygdskommuner att utveckla sitt företagsklimat.

Gränsdragningen mellan hobby och näringsverksamhet är alltid, som ledamoten också säger, bevis- och bedömningsfrågor. Det innebär att en helhetsbedömning görs av omständigheterna i det enskilda fallet. Där är det upp till våra rättstillämpande instanser att avgöra. Som jag sa i mitt svar är det i första hand Skatteverket och i andra hand skattedomstolarna.

Anf. 4 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ålderspresident! Tack, ministern, för det utvecklade svaret!

Det är ändå märkligt att det sker olika bedömningar ute i landet. Man ska ha x ston i det ena fallet enligt Skatteverket och y ston i det andra fallet för att kunna få bedriva en avelsverksamhet. Det är ett tydligt exempel på att det inte fungerar som det ska när man ska bedriva hästavel i Sverige.

Åre kommun är en fantastisk kommun där vi båda är födda. Men om man varit kommunalråd i den kommunen behöver man också se över de bidrag som man ger till klubbarna däruppe. Det är en liten passus. Men Åre Ridklubb får väldigt mycket mindre peng per aktiv idrottare jämfört med andra idrotter. Det kan man lyssna på i Hästpartiets podd. Det var Malva Hallbäck som var med där och berättade om det.

Hästen är välgörande och får människor att må bra. Den bidrar till en sund och hållbar livsstil både fysiskt och psykiskt. Hästen skapar också unika band till människan men också gemenskap människor emellan. Det här är viktigt.

Herr ålderspresident! Grunden för välfärd återfinns i företagsamma människor som startar och driver företag. Fyra av fem jobb skapas i företag med färre än 50 anställda. Hästnäringen omsätter som jag sa tidigare 31 miljarder och skapar ungefär 17 000 jobb. Näringen är viktig.

Kring hästanknuten verksamhet sker dagligen konsumtion av varor och tjänster. Det är foder, hovslageri eller liknande. Hästnäringens effekter i form av konsumtion av varor och tjänster utgör ungefär en halv procent av Sveriges totala bnp.

Det är en stor och växande näring som vi behöver ta på allvar och stödja. Ser man ett problem måste man lösa det. Då kan man inte bara nonchalera det. Man måste verkligen stödja näringen om man dessutom är landsbygdsminister. Hästen binder samma landsbygd med stad. Hästen är viktig.

På flera platser i landet erbjuds dessutom nyanlända möjligheter att snabbare känna sig hemma i sitt nya land genom att arbeta med hästar. Man har också hästen som en resurs inom hälsa, vård, skola och omsorg. Samvaro med hästar gör gott för människor både fysiskt och psykiskt.

Hemma i Haninge där jag nu bor finns det Stallis som gör enorma framsteg med barn som har varit hemma från skolan väldigt länge men som nu klarar skolan. Det är en fantastisk verksamhet.

Hästen skapar en unik situation och möjlighet att möta människor. I dag ökar intresset för hästar. Det handlar inte bara om ridskolor eller privathästar utan väldigt mycket om seriösa företagare som driver företag inom en mängd olika områden.

Herr ålderspresident! Det råder nationell brist på hästar, framför allt hobby- och ridskolehästar. Hästbristen kanske kan kopplas till ett ökat ridintresse under coronapandemin men också till att intresset för hästar ökar generellt. Det är en livsstil som man vill ha. Ridsporten är den sport som näst efter fotboll har flest aktiva utövare i Sverige.

Vi tror att det kanske kan vara efter finanskrisen som aveln bromsades in. Botten nåddes 2013, och sedan har siffrorna långsamt klättrat uppåt. Men det finns problem. I dag har vi hästbrist. Vi har en ökad efterfrågan, men så finns det byråkratiska hinder som hindrar duktiga, företagsamma människor att driva företag för att öka svensk avel.

Men ministern har inte för avsikt att göra någonting. Det är sorgligt och beklagligt. Jag tycker faktiskt att det är pinsamt för svensk hästavel som vi ska vara stolta över och främja. Det gäller till exempel inte minst Wången uppe i Jämtland som gör fantastiska insatser.

Anf. 5 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Tack, Alexandra Anstrell!

Jag delar åsikten om Malva Hallbäck. Hon är fantastisk. Hon bor väldigt nära mig. Vi är nästan grannar.

Äterigen vill jag säga att ledamoten inte kan lägga ord i min mun om att jag inte tycker att hästnäringen är viktig. Det gör jag verkligen. Alla näringar som utvecklar landsbygden är viktiga.

Jag tycker om de öppna landskapen. De skapar en attraktivitet för människor att vilja bo och verka. Landsbygden behöver fler gröna, sköna och klimatsmarta företag. Den behöver också en välfärd och infrastruktur som fungerar.

Att regeringen inte skulle tycka att hästnäringen är viktig får helt enkelt stå för ledamoten.

Vad gäller Skatteverket och de olika bedömningarna är det som jag sa de olika instanserna som bedömer. Det är helt enkelt de som gör bedömningen av vad som klassas som hobbyverksamhet och vad som klassas som näringsverksamhet.

I ett pm har man försökt att göra gränsdragningen mellan hobby och näringsverksamhet. Det är för att man ska kunna se det som ledamoten talar om, det vill säga att det ser likadant ut över hela Sverige.

Det ska finnas en avsikt att bedriva verksamheten varaktigt, det ska finnas en affärsplan och ekonomiska kalkyler eller liknande, marknadsföring ska ske för att nå kunder eller en kundkrets och särskilda tillstånd ska finnas om sådana behövs. Det ska finnas en särskild lokal och olika inköp och investeringar. Som ledamoten tar upp handlar det även om avel, härstamning, tester, bedömningar, historiska prestationer etcetera.

Det finns alltså ett pm att förhålla sig till, och i och med det ska man eftersträva de likvärdiga bedömningar som ledamoten anför.

Hästnäringen är viktig. Som jag började mitt anförande med att säga är det inte ens två veckor sedan jag blev statsråd, men jag kommer naturligtvis att träffa hästnäringen och se vad vi mer kan göra för att se till att vi har en fungerande hästnäring som gör att landsbygden lever och att en plats är attraktiv att bo på. Och som ledamoten säger gäller detta inte bara landsbygden, utan vi har hästar även i staden.

Anf. 6 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ålderspresident! Jag ber om ursäkt, jag skulle naturligtvis ha gratulerat ministern till ministerposten. Det är roligt att ha en jämtlandstös på den positionen!

Om ministern nu tycker att hästnäringen är viktig är det faktiskt upp till bevis nu. Här finns ett byråkratiskt problem, och här behöver vi politiker skapa möjligheter och inte bara ha någon form av låtgåprincip. Det måste vara lika regler över hela landet; det är ändå en grundförutsättning.

Ministern nämner initialt något om översynen av konsumentköplagen. Det här är viktigt, herr ålderspresident. Översynen är bra, men det konstiga är att utredningen ändå landar i att hästen ska vara kvar i konsumentköplagen i köp mellan företag och privatperson.

Flera företagare som jag har träffat under det här året vill i dag inte sälja hästar till privatpersoner, för man kan inte hantera hästar på samma sätt som ett kylskåp vid försäljning. Hästar är inga saker som kan kastas runt, hamna mellan stolarna och skadas på vägen

För flera år sedan öppnade EU för möjligheten att rädda djuren från konsumentköplagen. Sverige drev frågan hårt för att få till förändringen. Lagen är enbart till för att stärka och skydda konsumentens ställning gentemot näringsidkaren. Det är bra; det är klart att vi ska ha en konsumenttrygghet. Men det finns inget skydd för djuren i dag. Länsstyrelsens djurskydd är inte heller anpassat för att träda in i dessa situationer. Hästar hamnar i kläm.

Jag tycker att det är dags att ta ställning för djuren och djurens rätt till ett bra liv. Alltför många djur har farit illa på grund av lagstiftningen. Det vill vi moderater ändra på, och jag hoppas verkligen att regeringen också kan stå bakom detta. För djur är som sagt inga saker som ska kunna kastas runt, hamna mellan stolarna eller skadas på vägen. Vi vet bättre än att ha ett sådant synsätt.

Anf. 7 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! De förbättringar som föreslås vid konsumentköp är ändå riktade både till att säkerställa konsumentens rättigheter och till att se till att det blir förändring. Det handlar ju, precis som ledamoten säger, om levande djur.

Jag skulle vilja avsluta med att säga tack till ledamoten för min första interpellationsdebatt. Vi kommer snart att ha nummer två! Jag vill även säga att hästnäringen är otroligt viktig, och de gröna näringarna är väldigt viktiga. Jag kommer naturligtvis att ha en dialog med hästnäringen både om deras stora möjligheter och om deras utmaningar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:43
10 december

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:117 om åtgärder mot en ökad vargstam

Anf. 8 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Alexandra Anstrell har frågat mig om jag har för avsikt att vidta några åtgärder för att möjliggöra åtgärder för skyddsjakt på ett helt revir, hur jag avser att säkerställa tryggheten för djurhållare i och kring Sjundareviret samt om jag har för avsikt att vidta några åtgärder för att möjliggöra sekretessbeläggande av personuppgifter om den som ansöker om skyddsjakt för ökad säkerhet.

Det övergripande och långsiktiga målet för Sveriges rovdjurspolitik är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt EU:s art- och habitatdirektiv samtidigt som tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Rovdjursförvaltningen ska vara förenlig med våra EU-rättsliga åtaganden och övriga nationella mål.

Naturvårdsverket rapporterade 2013 att referensvärdet för vargpopulationen i Sverige var 270. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus är ett värde som inte får underskridas – ett golv för stammen, helt enkelt.

Enligt EU-kommissionens riktlinjer ska ett referensvärde för gynnsam bevarandestatus tas fram från en sårbarhetsanalys. Det handlar om att hitta en nivå på stammen där den inte löper risk att utrotas. Den sårbarhetsanalys som låg till grund för referensvärdet kritiserades för att inte beakta de genetiska aspekterna, vilket är ett krav i EU-kommissionens riktlinjer.

Regeringen gav därför under 2015 Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och att med den nya analysen som grund utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Analysen visade att det med hänsyn till populationens inavelsgrad behövs minst 300 vargar i Sverige och att minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland behöver reproducera sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.

Medlemsländerna rapporterar situationen för arternas bevarandestatus till EU-kommissionen vart sjätte år. Mellan rapporterna behöver länderna uppdatera hur utvecklingen ser ut. Senast Sverige rapporterade, år 2019, angavs att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för varg bedömdes vara 300 individer. Jag uppfattar att Naturvårdsverkets bedömning av refe-

rensvärdet för gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige nu vilar på den vetenskapliga grund som EU-kommissionens riktlinjer kräver av medlemsländerna.

Viltförvaltningen i Sverige är regionaliserad. Det är länsstyrelserna som har ansvar för att samverka inom och mellan länen så att rovdjurstrycket är acceptabelt. Länsstyrelserna har möjlighet att besluta om licensjakt efter varg när upprätthållandet av vargens gynnsamma bevarandestatus inte försvåras, bland annat i syfte att minska koncentrationen av rovdjur inom rovdjurstata områden.

Viltskadecenter sammanställer och utvärderar utvecklingen gällande viltskador på tamdjur, inklusive hundar. Möjlighet finns även att bevilja skyddsjakt efter bedömning av den länsstyrelse dit en ansökan om skyddsjakt inkommit.

När det handlar om möjligheter till skyddsjakt efter varg framgår det av undantagsmöjligheterna enligt art- och habitatdirektivet, som införlivats i vår nationella jaktlagstiftning, att tre kriterier måste vara uppfyllda för att myndigheten ska kunna besluta om tillstånd till skyddsjakt: Uppnåendet eller bibehållandet av den gynnsamma bevarandestatusen får inte försvåras, det ska vara fråga om en allvarlig skada och det ska vara utrett att det inte finns någon annan lämplig lösning.

Enligt EU-kommissionens riktlinjer gällande skyddsjakt måste jakten efter varje fället djur utvärderas för att se om jakten har fått en effekt och innebär att skadorna upphör. Om inte behöver en ny ansökan lämnas och prövas av berörd länsstyrelse.

Regeringen har under mandatperioden beslutat att bidrag lämnas till 100 procent av kostnaden för förebyggande åtgärder, till exempel rovdjursavvisande stängsel och ersättning för skador orsakade av rovdjur, och även för sekundära konsekvenser för lantbrukare och tamdjur efter rovdjursangrepp.

Frågan om behov att se över sekretessbestämmelserna gällande personuppgifter i samband med jaktbeslut bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Det ska vara möjligt för människor att leva, bo och verka i sina gröna näringar på landsbygden. Regeringen arbetar kontinuerligt med åtgärder för att uppfylla riksdagens mål om rovdjurspolitiken, om livsmedelsstrategin och om skyddet av den biologiska mångfalden samt våra EU-rättsliga åtaganden på detta område. Det handlar inte om att värdera dessa mål mot varandra utan att arbeta med att uppnå samtliga de mål som riksdagen slagit fast och de krav som EU-rätten ställer på Sverige.

Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret.

Ministern säger avslutningsvis i sitt svar till mig att det ska vara möjligt för människor att leva, bo och verka i sina gröna näringar på landsbygden. Man ska nå alla mål och inte ställa dem mot varandra. Det håller jag med om. Men de är ju beroende av varandra, och ibland kan man behöva prioritera. Det är liksom vår uppgift som politiker att prioritera.

Sjundareviret sträcker sig ungefär från E4:an mellan Södertälje och Vagnhärad bort mot sjön Klämmingen i väst. Sedan den 21 augusti har det inträffat ett antal angrepp mot fårbesättningar i reviret, som breder ut sig i både Södermanlands och Stockholms län. Det finns också rapporter om att

väldigt många katter har försvunnit under lång tid. Vid ett tillfälle fanns det faktiskt ett halsband kvar så att man kunde säkra att det var vargen som hade ätit upp katten. Det är inte så ofta man kan göra det annars.

Det var i samma revir, Sjungareviret, som vargarna 2018 slog ut Stockholms läns största fårgård på Molstaberg efter att ha massakrerat ungefär 60 får.

Oftast är alla vargar lika stora problemindivider. Då kan det behövas starkare åtgärder än att bara skjuta av en enskild varg. Lagstiftningen i dag medger bara möjlighet att bevilja tillstånd för skyddsjakt på en varg i taget tills problemet upphör. En minskning med en vargindivid i taget i områden med mycket mänsklig aktivitet är en ganska ineffektiv åtgärd. För att nå effektivitet i skyddsjakten borde man kunna eliminera ett helt revir och inte bara enskilda vargar.

Det är väldigt många småföretagare som arbetar hårt för att bidra till livsmedelsförsörjningen och inte minst till att vi ska ha öppna landskap. Dessa fåragare uppmanas att sätta upp rovdjursstängsel, även mot vattenlinjer. Bidrag utgår till liten del för att sätta upp stängsel, men på totalen blir det en helt orealistisk lösning för de flesta.

Jag undrar faktiskt om regeringen ens bryr sig om våra utsatta djurägare. Jag pratar om dem som försöker se till att vi har sjyst kött på våra tallrikar och som ser till att vi har öppna landskap. Det är de som måste oroa sig för sina djur om nätterna. Det är de som efter ett rovdjursangrepp måste gå ut i hagen och söka efter sina skadade djur, kanske avliva ett får som har ett väsende blodigt håll i strupen men ännu inte avlidit – deras kompisar. Det är de som måste sköta all exercis kring angreppet, både praktiskt och byråkratiskt.

Samma människor och kanske fler i området upplever en enorm otrygghet och kan vilja ansöka om skyddsjakt hos länsstyrelsen. När länsstyrelsen tar emot en ansökan blir den vips en offentlig handling som i sig innebär en enorm säkerhetsrisk för den utsatte. Djurrättsterrorister är inte att leka med – jag vet det, herr ålderspresident.

Från alla håll är dessa djurhållare utsatta. Hur de än gör blir det svårt. Det blir svårt att hitta motivatorer till sist. Livsmedelsproduktionen påverkas i Sverige.

Svensk lammnäring är småskalig. Man har i dag i snitt 33 tackor, utspridda på ungefär 8 000 gårdar. Och det minskar. Många är rädda för rovdjursangrepp och vill helt enkelt inte utsätta sina djur eller sig själva och sin familj för ett sådant trauma. Man ser inte heller lönsamheten då omkostnaderna med stängsling med mera blir alltför stora. Visst, man får 50 kronor per meter i bidrag till rovdjursavvisande stängsel, men i ärlighetens namn räcker det inte långt. I slutet av året är pengarna slut.

Och varför är det så stora skillnader i ersättning mellan exempelvis ett får och en påkörd ren? Det inte försvarbart att ha en rovdjurspolitik och en förvaltning där tamdjurshållning påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn inte tas.

Anf. 10 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Tack, Alexandra Anstrell, för dina frågor!

För mig handlar det om att vi måste hitta en bra balans. Vi har flera mål som vi ska uppnå. Jag tror till exempel inte att Moderaterna har något annat mål än att följa riksdagens uppsatta mål eller de krav som EU ställer

på oss. Men med det sagt ska vi naturligtvis ha en bra och fungerande livsmedelsproduktion, och vi vill också öka animalieproduktionen. Det är en del av livsmedelsstrategin. Glädjande nog kan vi också se att folk i Sverige handlar mer och mer svenskt. De svenska produkterna, den goda maten, ökar i förhållande till annat, speciellt när det gäller kött, vilket är positivt. Importen blir mindre.

Om regeringen bryr sig? Ja, det är klart att vi bryr oss om alla de här frågorna. Vi bryr oss om en levande landsbygd. Vi bryr oss om den oro man kan känna där man har haft rovdjursangrepp. Vi bryr oss om dem som drabbas. Det är därför vi har Viltskadecenter. Det är därför vi har ökat ersättningen som förut var på 80 procent till 100 procent. Det är därför vi har förebyggande åtgärder.

Men vi vill också se den här balansen. När det gäller de gröna näringarna är ambitionen absolut att vi ska ha fler klimatsmarta gröna jobb på landsbygden, samtidigt som vi har våra rovdjur som vi ska förvalta.

Det är också precis som Alexandra Anstrell säger. Förvaltningen är regionaliserad, och jag tror att vi delar åsikten att det är bra. Det är regionalt man vet hur det ser ut. Det är regionalt man fattar sina beslut. Det är regionalt man avgör om man behöver ha licensjakt för att man ser ett problem med våra rovdjur, i det här fallet vargen.

Anf. 11 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ålderspresident! Vi moderater tycker att det är viktigt att vi följer riksdagens fattade beslut om 170–270 vargar. Naturvårdsverket har nu i stort sett fått fri lejd att sätta upp minimiantalet för vargar i Sverige. Man kringgår alltså riksdagens fattade beslut. Vi är ändå högsta beslutande församling i Sverige. Jag tycker att det är märkligt.

Nu var inte jag med 2012, men jag har ändå läst på i propositionen. Riksdagen beslutade då om ett intervall på 170–270 vargar, och Naturvårdsverket fick i uppdrag att återkomma med en specifik siffra däremellan – *däremellan* – eftersom det hävdades att EU ville ha en specifik siffra och inte ett intervall.

Jag läser ur betänkandet: ”Efter riksdagens behandling av frågan kommer Naturvårdsverket enligt vad regeringen uppger att få i uppgift att göra en bedömning av var referensvärdet ligger inom de föreslagna intervallen.”

Naturvårdsverket följde inte sitt uppdrag utan lade sig på siffran 270. I min värld är inte 270 en siffra mellan 170 och 270 utan ligger som maximalt i intervallet. Ska det bli rätt på slutet måste det vara rätt från början, och det blev det ju inte här.

I propositionen stod det: ”Naturvårdsverket bör även fortsättningsvis arbeta med den genetiska förstärkningen, i första hand med att underlätta för naturligt invandrade vargar att förflytta sig till den vargpopulation som finns i Mellansverige.” Alltså fick de inte i uppdrag att köra sitt eget race. Men regeringen gav dem såklart nästan fri lejd när den gav Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och, med den nya analysen som grund, utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Även här säger regeringen att de ska uppdatera analysen, inte uppdatera riksdagsbeslutet.

Herr ålderspresident! Det känns faktiskt som att regeringen försöker skylla ifrån sig, dels på en gammal proposition, dels på EU och dels på länsstyrelserna. I själva verket är det ju regeringen som inte ser till att riksdagens beslut följs och heller inte verkar ha för avsikt att lyfta frågan demokratiskt.

Jag tycker att det är märkligt att ministern står här i kammaren och säger att åtgärderna som görs i dag bidrar till ökad trygghet när det från så många håll vittnas om motsatsen.

Visste ni förresten att vargen är en väldigt god simmare? Den springer också väldigt snabbt och effektivt. Under en natt kan den utan problem tillryggalägga 70 kilometer. Eftersom vargen är så rörlig kan den leva och jaga i ett område så stort som 200–2 000 kvadratkilometer.

Ett sätt att skydda sig mot varg är att använda de här rovdjursavvisande stängslen som man då får lite bidrag för, bidrag som dock oftast inte räcker ett helt år. Under augusti månad har en varg härjat i Sjundareviret och attackerat och dödat många får. Länsstyrelsen uppmanar djurägare som har ägor mot vattnet att säkra sina hagar, då en av vargattackerna skedde i en beteshage belägen på en ö.

Ska man säkra hagarna även mot vattnet blir det lite konstigt här i Stockholm. I Haninge där jag bor är 75 procent av kommunen bestående av vatten. Stockholms skärgård är Sveriges största och den näst största i hela Östersjön. Anser ministern att det är rimligt att en djurhållare ska behöva stängsla in vattenlinjen i alla beteshagar för att slippa undan rovdjursangrepp? Hur rimmar det med strandskyddsregler, allemansrätt och liknande?

Jag undrar även om ministern avser att säkerställa tryggheten för djurhållare i och kring Sjundareviret. Har ministern några förslag? Tänker hon vidta några åtgärder för att möjliggöra sekretessbeläggning av personuppgifter om den som ansöker om skyddsjakt för att få ökad säkerhet?

Anf. 12 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Tack, Alexandra Anstrell, för väldigt många bra frågor!

Jag sa just i mitt anförande att Regeringskansliet bereder den viktiga frågan om sekretess. Det är precis som Alexandra Anstrell sa att en sådan sekretess kan behövas; det är helt rätt.

En population på 170–270 vargar handlar bland annat om EU:s art- och habitatdirektiv. Vi ska ha en gynnsam bevarandestatus. Jag sa i mitt anförande att för att vi ska kunna ha en population behöver en finsk eller rysk varg komma in vart femte år. Vi bedömer att vargantalet just nu är högre än 270, men den 2 januari nästa år startar licensjakt på 33 vargar. Jag kan inte svara på om det revir som Alexandra Anstrell talar om finns med i detta, för det vet jag inte. Det är nämligen länsstyrelserna som gör bedömningen och själva anger vilken licensjakt de vill ska göras.

Det här är inte lätta frågor. Det handlar om att vi ska kunna ha kvar våra stora rovdjur samtidigt som vi vill ha gröna näringar och en landsbygdsutveckling med ökad animalieproduktion. Vi vill även se ett ökat antal gröna klimatsmarta jobb och att det finns ett öppet landskap. Man ska kunna bo, verka och leva på landsbygden och i hela landet. Frågorna är alltså inte lätta.

Vi måste utgå från det vi har åtagit oss i EU att göra, det vill säga ha en gynnsam bevarandestatus för våra stora rovdjur. Jag tror inte att det finns någon i denna kammare som inte vill att vi har stora rovdjur i Sverige. Däremot ska det naturligtvis vara en population som har en bevarandestatus och som fungerar. Tills vi har det får vi ha det antal vi har.

Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ålderspresident! Frågan är egentligen varför regeringen inte vill ta upp detta i riksdagen där vi ju tidigare har beslutat om ett intervall. På så vis kan vi komma överens om och fastställa vilket antal vargar vi ska ha i landet. Men uppenbarligen vill regeringen inte det.

När vargar rör sig runt gårdar som gränsar till en vattenlinje, som de gärna gör, inte minst här i Stockholmsområdet, uppmanas man att stängsla in även mot vattenlinjen eller i alla fall lägga rep med flaggor på ett par meter ut i vattnet för att avskräcka vargen. Jag vet inte om det fungerar. Men även om det bara handlar om rep med flaggor i vattnet är det inte riktigt inbjudande om man kommer och vill kasta ankare vid en ö.

Är det meningen att vi ska stängsla in hela vattenlinjen i närheten av eller i vargrevir? Hur ser ministern på det när hon väger samman detta med öppna landskap, strandskyddsregler, allemansrätt och landsbygdsutveckling? Har ministern tänkt vidta några åtgärder för att trygga skärgårdsborna i Stockholms län mot simmande vargar som kan gå till angrepp? Man kan heller inte undgå att bli nyfiken på hur det skulle funka med elstängsel precis vid vattnet och vad som händer om det blir vågor.

Herr ålderspresident! Sveriges riksdag har antagit en livsmedelsstrategi som tydligt pekar på att livsmedelsproduktionen ska öka. Det förutsätter att fler kan starta och utöka sin djurproduktion. Självförsörjningsgraden i Sverige minskar dock nu. Alltmer av det lammkött som vi äter kommer från ett annat land. Endast 29 procent av det lammkött som vi äter är producerat i Sverige. På ungefär tio år har det sjunkit med ganska mycket. I början av 90-talet producerade Sveriges bönder 75 procent av landets livsmedel. I dag är vi betydligt fler svenskar, men vi producerar inte mer mat. Insatserna fungerar alltså inte.

Vilka insatser avser ministern att göra för att stödja djurhållare i Stockholm och i hela Sverige för att öka självförsörjningsgraden och ge oss en mer robust livsmedelsförsörjning?

Anf. 14 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr ålderspresident! Tack, Alexandra Anstrell, för ditt stora engagemang i dessa frågor!

Regeringen jobbar med att rovdjursförvaltningen ska vara förenlig med våra EU-rättsliga åtaganden och övriga nationella mål. Vi jobbar samtidigt med livsmedelsstrategin som är oerhört viktig för att skapa lönsamhet i hela livsmedelskedjan, från primärproduktionen ända till exporten. Vi vill precis som ledamoten naturligtvis se mer animalieproduktion – det är ju vad livsmedelsstrategin också säger – och inte mindre. Dessutom behövs gröna näringar för att vi ska få en hållbar utveckling och tillväxt i hela landet.

Dessa frågor är, som jag sa, inte lätta. Vi har flera mål att förhålla oss till. Vi vill ha de stora rovdjuren, men samtidigt vill vi ha de gröna näringarna. Vi måste se till att få det hela att fungera, och vi gör det med hjälp av exempelvis Viltskadecenter och licensjakt, när sådan behövs.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:43
10 december

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2021/22:112

Ålderspresidenten meddelade att interpellation 2021/22:112 av Lars Hjälmered om beslut om Kallak hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 11 Svar på interpellation 2021/22:128 om kulturens frihet och principen om armlängds avstånd

Anf. 15 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Viktor Wärnick har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att säkra konstens och kulturens frihet. Viktor Wärnick har vidare frågat hur jag tänker agera för att stärka oberoendet, i förhållande till det offentliga, för konstnärer och kulturskapare.

Kulturens frihet är en grundläggande princip inom kulturpolitiken. En fri och oberoende kultursektor är grundläggande för varje framgångsrikt demokratiskt samhälle. De av riksdagen antagna nationella kulturpolitiska målen slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Detta verkställs genom att styrningen på kulturområdet är organiserad enligt principen om armlängds avstånd. Det innebär att myndighetsinstruktioner och stödordningar är reglerade så att politiker inte tar beslut om konstnärligt innehåll i fördelning av kulturstöd eller beslutar vilka vetenskapliga perspektiv som används i arbetet på kulturarvsinstitutionerna.

Principen om armlängds avstånd är viktig att slå fast och värna, och även att stärka och utveckla. Det är en högt prioriterad kulturpolitisk fråga för mig som kulturminister. Just denna ambition är skälet till att regeringen gav Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att se över hur principen om armlängds avstånd efterlevs i praktiken, vilket resulterade i rapporten *Så fri är konsten*.

Herr ålderspresident! Det är mycket värdefullt att vi nu har fått denna angelägna rapport som visar hur komplex kulturpolitiken är att förverkliga. Såväl statliga myndigheter som regioner och kommuner omfattas av rapporten, och Myndigheten för kulturanalys har kommit med rekommendationer om åtgärder för samtliga nivåer. Regeringen har med utgångspunkt i rapporten inlett arbetet med en analys av vad som kan göras för att ytterligare stärka konstens och kulturens frihet. Den konstnärliga friheten ska självklart gälla oavsett vilka politiker som styr kulturpolitiken.

Museilagen, som 2017 antogs av riksdagen i enlighet med regeringens förslag, är ett tydligt ställningstagande för kulturens frihet och ett viktigt strukturellt skydd för museerna och deras status som oberoende kunskaps-

institutioner. Lagen tillkom mot bakgrund av att regeringen identifierat en risk för att museer och kulturinstitutioner skulle kunna komma att utsättas för försök till otillbörlig politisk styrning. Sådana exempel finns såväl i Sverige som i omvärlden.

Att kulturskapare och konstnärer kan arbeta under rimliga villkor är också en förutsättning för att den konstnärliga friheten ska fungera i praktiken. Att skapa bättre villkor för konstnärer att kunna leva på och utveckla sitt konstnärskap är därför en av regeringens viktigaste kulturpolitiska prioriteringar.

I mars överlämnade regeringen skrivelsen *Politik för konstnärers villkor* till riksdagen. Skrivelsen ger en bild av konstnärspolitiken utifrån det som nu har gjorts och görs för att förbättra villkoren för konstnärerna. Det gäller insatser för att stärka den konstnärliga friheten men också reformer för att stärka konstnärernas ekonomiska och sociala villkor. Regeringen har också i flera omgångar stärkt de statliga stöden till konstnärer och kulturskapare.

Under pandemin har regeringen utöver de allmänna krisstöden beslutat om fördelning av stöd till konstnärer och kulturaktörer. Under 2020 uppgick dessa till 2,5 miljarder kronor och under 2021 till mer än 3,5 miljarder kronor. Inför 2022 satsar regeringen 940 miljoner kronor på den fria kulturens återstart. Alla dessa delar är viktiga för att säkra konstnärers försörjning och därmed oberoende.

Den konstnärliga friheten är grundläggande inom kulturpolitiken och även som demokratisk princip. Och mer behöver göras. Regeringen avser att återkomma med fler åtgärder.

Anf. 16 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr ålderspresident! Jag vill till att börja med hälsa Jeanette Gustafsdotter välkommen i sin nya roll som kulturminister. Det är en viktig portfölj i regeringen med frågor som angår långt många fler än vad majoriteten i det här landet kanske upplever och tror. Jag ser fram emot spänniga debatter och konstruktiva samtal med kulturministern.

Låt oss börja med denna interpellationsdebatt. Jag vill tacka kulturministern för svaret, även om jag tycker att tempot behöver höjas rejält jämfört med de åtgärder och överväganden som ministern anger i sitt svar.

Frågan om kulturens och konstens frihet är helt grundläggande i en kulturpolitik som vilar på den liberala demokratins principer om yttrandefrihet. Principen om armlängds avstånd och orden om en fri och oberoende kultursektor får inte vara bara tomma plattityder i högtidstalen eller regeringsförklaringarna. Alltför mycket tyder på att så är fallet i dag.

Jag har ställt interpellationen till kulturministern mot bakgrund av den av Myndigheten för kulturanalys framtagna rapport som presenterades i somras, den 10 juni, med namnet *Så fri är konsten*. Den har rönt alldeles för lite uppmärksamhet, enligt mig.

Rapporten är skrämmande läsning av hur det offentliga på olika sätt styr kulturen och konsten, på ett vis som bör föranleda kraftfulla reaktioner och förändringar i kulturpolitiken. Den fria konsten och kulturen är bärande delar i vår demokrati och behöver försvaras varje dag. Varje tendens till direkt och indirekt styrning av dessa måste stävjas.

Med beaktande av den aktuella rapporten kan man konstatera att bland annat den statliga bidragsgivningen inkräktar på den konstnärliga friheten på flera problematiska sätt. Frågor som ställs i ansökningsblanketter har styrt konstnärer att utforma sitt arbete till idé och innehåll på ett visst sätt för att blidka exempelvis Kulturrådet och Filminstitutet inför utbetalning av statliga medel.

Rapporten visar också, genom en enkät, att närmare hälften av de svarande konstnärerna och kulturskaparna någon gång har anpassat sitt konstnärliga innehåll utan att det enligt dem själva har höjt den konstnärliga kvaliteten, i syfte att öka möjligheterna att få bidrag. En tredjedel svarar att de någon gång har avstått från att söka bidrag på grund av de bedömningskriterier som de upplever står i konflikt med konstnärlig frihet.

Konstateras kan alltså att det offentliga i dag styr konsten och kulturen. Det är inget avlägset hot. Styrningen, fingrarna i syltburken, är här och nu. Det är beklämmande att detta har tillåtits hända.

I dag är det exakt ett halvår sedan rapporten presenterades. Men ännu har inga åtgärder vidtagits, vilket också bekräftas i kulturministerns svar på min interpellation. Frågan till kulturministern blir därför: När kommer regeringen och ministern att ta tag i frågan? Även om Jeanette Gustafsdotter är ny som statsråd i regeringen, sedan ungefär tio dagar tillbaka, har Sverige haft en S-ledd regering sedan 2014, i över sju år. Tidsbrist kan man alltså knappast skylla på.

Anf. 17 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Det gläder mig att Viktor Wärnick har ställt frågan till mig nu när jag är så pass ny. Principen om armlängds avstånd ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Jag kommer senast från Sveriges Museer, och där tog vi fram en rapport om just armlängds avstånd och behovet av att detta verkligen fungerar.

Kulturens frihet är en grundläggande princip inom kulturpolitiken. En fri och oberoende kultursektor är grundläggande för varje framgångsrikt demokratiskt samhälle. Jag kommer nu att analysera Kulturanalys slutsatser och rekommendationer utifrån min roll som kulturminister. I den mån vi identifierar otydligheter i den principiella hållningen till konstnärlig frihet och armlängds avstånd får vi se hur de ska förtydligas och stärkas utan att vi samtidigt riskerar att minska möjligheten för fler att delta i och verka inom kulturen.

Kulturanalys lyfter fram ett antal slutsatser och rekommendationer. Dem har vi med oss när vi nu tittar på bland annat styrningen av de statliga bidragsgivarna. I den mån det där finns otydligheter i den principiella hållningen till konstnärers frihet och armlängds avstånd får vi se hur vi kan förtydliga och stärka det, utan att vi samtidigt riskerar att minska möjligheten för fler att delta i och verka inom kulturen.

Principen om armlängds avstånd inom kultur- och konstnärspolitiken är en förutsättning och utgångspunkt för den statliga politiken på området. Det innebär att regeringen beslutar om budgetramar, bidragsförordningar, instruktioner och regleringsbrev, men att det sedan är upp till myndigheten att besluta om fördelning av medlen. Flera av våra bidragsgivande myndigheter överlåter till professionen, i form av bedömningsgrupper och referensgrupper, att besluta i de enskilda bidragsärendena. Syftet med denna

ordning är att säkerställa och värna den konstnärliga friheten och att säkra att politiker inte har makt att styra över innehållet i kulturen.

Jag har inga synpunkter på hur myndigheterna utformar enskilda ansökningsblanketter, och regeringen ska inte detaljstyra hur myndigheterna genomför sin verksamhet. Finns det otydligheter i regeringens uppdrag till myndigheterna när det gäller den konstnärliga friheten får vi ta med oss det, analysera och eventuellt hantera det i styrningen. Jag antar att även myndigheterna har tagit del av Kulturanalys rapport och reflekterar över slutsatserna i den egna verksamheten.

Anf. 18 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr ålderspresident! Jag har förstått att Jeanette Gustafsdotter är ny medlem i Socialdemokraterna och att medlemsansökan skickades in bara några dagar innan hon officiellt utnämndes till kulturminister. Vem har sagt att det behöver gå långsamt i politiken?

Även om kulturministern inte har varit medlem i Socialdemokraterna i mer än en vecka har den socialdemokratiska politiken under lång tid tyvärr haft en instrumentell syn på kulturen, det vill säga att den ska användas till ett högre socialdemokratiskt syfte och att kulturen alltså inte har ett egenvärde. Detta synsätt har förstärkts under de senare åren, inte minst då Socialdemokraterna i kulturutskottet har gått i främsta ledet för att kulturpolitiken ska styras med bland annat klassanalys som grund och verktyg för att, som man säger, minska de ekonomiska skillnaderna.

Detta oroar mig. En sådan politik skulle snarare förstärka den styrning av konsten och kulturen som de facto råder i dag. Vi vet att det redan i dag indirekt ställs frågor om särskilda perspektiv vid tilldelning av offentliga medel. Det är något som leder till att kulturskapare och konstnärer anpassar sitt innehåll och sin utövning, tvärtemot idealet om konstnärlig frihet.

Sökande hos exempelvis Kulturrådet och Filminstitutet tillfrågas både direkt och indirekt om hur olika så kallade horisontella perspektiv integreras. I Kulturanalysrapporten går det att läsa följande: ”Ett konkret exempel är att bidragssökande tillfrågas om och hur de ska integrera ett jämställdhets-, hbtq-, mångfalds- och interkulturellt perspektiv i sin verksamhet, sitt projekt, sin utgivning eller dylikt. Frågan som ställs i Kulturrådets ansökningsblankett tolkas av de sökande, i stor utsträckning, som att Kulturrådet frågar efter hur perspektiven ska integreras i den konstnärliga idén och innehållet.”

Herr ålderspresident! För mig är det övertydligt att den socialdemokratiska och miljöpartistiska kulturpolitiken och de i och för sig vällovliga målen har lett till det man själv har varnat för gällande andra partiers påstådda ambitioner inom kulturområdet: politisk styrning som inte är förenlig med den liberala demokratins principer om yttrandefrihet. En arm-längds avstånd i retoriken har blivit ett pekfinger i praktiken.

För oss moderater är det viktigt att regeringen, kulturministern och Kulturdepartementet tar krafttag mot den politiska styrningen.

För det första borde regleringsbrevet riktade till de statliga myndigheterna ses över och idealet om konstnärlig frihet förstärkas och förtydligas. Den makten har regeringen, och den kan användas omgående.

För det andra bör kulturens finansiering breddas, det vill säga mer privata medel bör möjliggöras inom kultursektorn. Ett minskat beroende av

offentliga medel minskar också risken att anpassningar av konstnärligt innehåll görs och att politiken kan styra innehållet i kulturen och konsten.

Återstartsutredningen, som presenterades för någon månad sedan och som kulturministern också har nämnt, sätter fingret på hur läget är i Sverige i dag när det kommer till mer av privat finansiering inom kulturen. Man menar att hindren för breddad finansiering behöver rivas. Utredningen konstaterar att det i dag finns hinder, både formella hinder och hinder i form av brist på tradition i Sverige, för breddad privat finansiering av kultur. Tyvärr var utredningen förbjuden av regeringen att lägga fram förslag på området, men vi moderater menar att det är helt avgörande för kulturens framtida finansiering att den breddas och att det därför bör tas fram en modell för exempelvis skatteavdrag för gåvor till kultursektorn, med syfte att värna och möjliggöra en mångfald av finansiärer inom området.

Här missar regeringen chansen, menar jag, till en dubbelvinst. Ökad frihet för konsten och kulturen samtidigt som man stimulerar ökad privat finansiering skulle kunna vara en av de bästa återstartsåtgärderna efter pandemin. Min fråga blir därför: Vad har kulturministern för inställning till ökad privat finansiering? Och om hon är positiv undrar jag: När kan vi förvänta oss att regeringen återkommer med skarpa förslag på området?

Anf. 19 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Ja, Viktor Wärnick, du har helt rätt. Det kan gå snabbt i politiken, och det är också vårt mål.

Att kulturskapare och konstnärer kan arbeta under rimliga villkor är också en förutsättning för den konstnärliga friheten. Att skapa bättre villkor för konstnärerna att kunna leva på och utveckla sitt konstnärskap är därför en av regeringens viktigaste kulturpolitiska prioriteringar.

I mars överlämnade regeringen skrivelsen *Politik för konstnärers villkor* till riksdagen. Skrivelsen ger en bild av konstnärspolitiken utifrån det som nu gjorts och görs och det regeringen vill framåt för att stärka konstnärernas villkor. Det gäller insatser för att stärka den konstnärliga friheten och ekonomiska och sociala villkor.

Under pandemin har regeringen utöver de allmänna krisstöden beslutat om fördelning av stöd till konstnärer och kulturaktörer. Under 2020 uppgick detta till 2,5 miljarder kronor, och under 2021 uppgick det till mer än 3,5 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen satsningar om 940 miljoner kronor på den fria kulturens återstart. Alla dessa delar är viktiga för att säkra konstnärers försörjning och därmed oberoende.

Regeringens styrning av kulturinstitutionerna är en fråga som löpande ses över och analyseras för att den ska vara så ändamålsenlig som möjligt. Senast gjordes det i Riksrevisionens rapport från 2019, *Konsten att styra – regeringens styrning av kulturområdets institutioner*. Allt är inte dåligt. Där konstaterade Riksrevisionen att regeringens styrning inom kulturområdet lever upp till de kriterier som riksdagen har ställt upp för styrning av statliga verksamheter. Granskningens slutsats är att regeringens styrning är tydlig och resultatorienterad. Styrningen har ett långsiktigt perspektiv och är dokumenterad på ett bra sätt. Det underlättar riksdagens möjligheter till kontroll och insyn.

Prot. 2021/22:43
10 december

Svar på
interpellationer

Den konstnärliga friheten är grundläggande inom kulturpolitiken och även som demokratisk princip. Mer behöver göras. Regeringen avser att återkomma med fler åtgärder.

Anf. 20 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr ålderspresident! Det gläder mig att kulturministern känner ett stort engagemang för konstens och kulturens frihet, men nu gäller det för regeringen att gå från ord till handling. Att det har gått sex månader sedan den kritiska rapporten *Så fri är konsten* presenterades utan att regeringen gjort mer än inlett en analys och avser att återkomma imponerar faktiskt inte.

Med nio månader kvar till valdagen finns det inte tid för den nya kulturministern, menar jag, att vänta med detta. Åtgärder för att återupprätta principen om armlängds avstånd måste vidtas så snart det bara går. Och, som sagt, förändringar i regleringsbrevet till regeringens myndigheter är ett klokt första steg.

Vi moderater har lagt skarpa förslag på riksdagens bord både om konstens frihet och om kulturens framtida och bredare finansiering. Kulturministern och Socialdemokraterna får gärna stödja dem när de under våren ska behandlas i kulturutskottet och sedan här i riksdagens kammare.

Herr ålderspresident! Jag vill tacka kulturministern för denna debatt. Jag kan garantera att vi moderater även fortsatt kommer att arbeta för värandet och återupprättandet av principen om armlängds avstånd och för en mångfald av finansiärer inom kulturområdet. Jag kan också garantera att vi kommer att sätta regeringen under lupp i fråga om leverans gällande de fina orden i de stora talen. Det är nämligen handling som räknas för den viktiga kulturnärings och alla fantastiska kulturarbetare runt om i detta land, precis som för oss alla. På återseende i dessa frågor.

Anf. 21 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Tack, Viktor Wærnick, för ditt engagemang i denna oerhört viktiga fråga! Och tack för en givande debatt i detta intressanta ämne!

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med ytt randefriheten som grund. Detta har slagits fast av riksdagen i de nationella kulturpolitiska målen. Kulturens frihet är en grundläggande princip inom kulturpolitiken.

Principen om armlängds avstånd är viktig att slå fast och värna – och även att stärka och utveckla. Det är därför glädjande att vi nu har Myndigheten för kulturanalys rapport med oss i detta viktiga arbete framöver. Det är en högt prioriterad fråga för mig som kulturminister.

När vi arbetar med denna fråga är det viktigt att vi ser den i hela dess komplexitet. Det är av största vikt att regeringens styrning av kulturpolitiken utformas på ett sådant sätt att vi inte styr det konstnärliga innehållet. Samtidigt ska den offentligt finansierade kulturpolitiken främja lika rättigheter och möjligheter att delta i kulturlivet. Också det ligger i linje med de mål som riksdagen har beslutat. Som kulturminister är det min roll att skapa goda förutsättningar för kulturverksamheter och konstnärer att verka i hela landet och se till att konsten kommer fler till del.

Att kulturskapare och konstnärer kan arbeta under rimliga villkor är också en förutsättning för den konstnärliga friheten. Regeringen arbetar därför för att stärka såväl ekonomiska som sociala villkor genom en rad satsningar.

Under pandemin, då konsten och kulturen drabbades särskilt hårt ekonomiskt, har regeringen utöver de allmänna krisstöden gjort mer.

Alla dessa delar är viktiga för att säkra konstnärernas försörjning och därmed oberoende.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:43
10 december

Svar på
interpellationer

§ 12 Svar på interpellation 2021/22:135 om immateriellt kulturarv och biologisk mångfald i fäbodmiljöer

Anf. 22 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Cassandra Sundin har frågat mig om jag och regeringen avser att vidta några åtgärder för att understödja arbetet med att bevara det immateriella kulturarvet och den biologiska mångfalden i fäbodmiljöer.

Det finns många värdefulla fäbodmiljöer i Sverige och hela 200 aktiva fäbodbrukare i landet, från Uppland i söder till Lappland i norr. Fäbodmiljöerna utgör ett värdefullt kulturarv, och som sådant är de en bred källa till kunskap och information om mänskligt liv genom historien. De utgör viktiga kulturmiljöer med historiska byggnader som bidrar i kulturlandskapet, där också den biologiska mångfalden värnas. Fäbodkulturen i fäbodmiljöerna är ett levande immateriellt kulturarv som omfattar kunskaper om allt från djur och natur, skogsbyte och bebyggelse till mat, berättelser, seder och bruk, redskap och musik.

Kulturmiljölagens portalparagraf anger att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön. Ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Det finns nationella kulturmiljömål som har beslutats av riksdagen och som gäller sedan 2014. Kulturmiljöerna ger oss kunskap och perspektiv på historien och på samhället.

Regeringen strävar efter att kulturmiljöerna ska bevaras men också användas och utvecklas. Riksantikvarieämbetet är den nationella myndighet som ansvarar för frågor om kulturarvet. Tillsammans med andra myndigheter ansvarar Riksantikvarieämbetet för att lagar och förordningar inom området efterlevs och för att de nationella målen för kulturmiljöarbetet uppfylls.

När det gäller det immateriella kulturarvet samordnar Institutet för språk och folkminnen arbetet i Sverige med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet. Arbetet är organiserat i en nodorganisation bestående av fem nodmyndigheter med nätverk av institutioner, civilsamhällesaktörer, utövare med flera. Fäbodkulturen finns med i Institutet för språk och folkminnens förteckning Levande traditioner – Levandetraditioner.se – som tar upp exempel på immateriella kulturarv i Sverige. Förteckningen är ett bra verktyg för att synliggöra det immateriella kulturarvets mångfald i Sverige.

Helt avgörande för att det immateriella kulturarvet ska få leva vidare till kommande generationer är dock att det finns utövare som för vidare kunskapen och färdigheterna. Många aktörer bidrar på olika sätt till fäbodarnas och fäbodbrukets bevarande, inte minst i det dagliga arbetet som sker i jordbruk och skogsbruk i fäbodmiljöer som bidrar till att bevara landskapets biologiska mångfald.

Det finns i dag flera former av stöd som stärker fäbodmiljöerna och fäbodkulturen, däribland det statliga bidraget till kulturmiljövård. Det uppgår i dag till knappt 260 miljoner kronor per år och har stor betydelse för kulturmiljöarbetet i hela landet. För åren 2022–2024 stärker regeringen detta anslag med ytterligare 10 miljoner kronor per år. Det finns även ett statligt bidrag på 9 miljoner kronor till kulturarvsarbete som bland annat kan lämnas till arbete med immateriellt kulturarv. Detta förstärkte regeringen med 20 miljoner kronor för 2021 med anledning av pandemins konsekvenser för ideella kulturarvsverksamheter.

Sammantaget är det många krafter som tillsammans gör att det kulturarv som fäbodarna och fäbodkulturen utgör kan bevaras och hållas levande för att föras vidare till kommande generationer. Genom detta levande kulturarv gynnas också den biologiska mångfalden. Det regeringen tillhandahåller genom sina myndigheter och bidrag utgör ett bra stöd i detta viktiga arbete.

Anf. 23 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr ålderspresident! Tack, ministern, för svaret! Den huvudsakliga anledningen till att jag har lyft den här frågan flera gånger i olika sammanhang och genom olika kanaler är att vi ser vilka förutsättningar som faktiskt finns för de berörda aktörerna i frågan.

Fäbodbruket har varit helt avgörande för försörjning, djurhållning och livsmedel i Sveriges historia, särskilt i den norra halvan av vårt land. De eldsjälar som i dag bedriver det otroligt viktiga arbetet med att bevara, förvalta och levandegöra våra fäbodmiljöer ska bemötas med respekt och samhällets stöd. Så är tyvärr inte fallet i dag.

De senaste åren har vi kunnat se hur fäbodan som fortfarande är i bruk motarbetas på olika sätt och från olika instanser, bland annat kommuner och statliga myndigheter. Två fall som jag själv uppmärksammat lite extra är Myhrbodarna i min valkrets Jämtland och Karl-Tövasen i Dalarna. Jag har besökt båda dessa och med egna ögon fått se vilka fantastiska verksamheter som bedrivs.

På grund av olika registreringar för servering beslutade kommunens bygg- och miljönämnd för ett par år sedan att stänga Myhrbodarnas verksamhet. Erfarna och kunniga inom livsmedelsbranschen kallade detta för helt absurt, vilket jag håller med om till fullo. Bygg- och miljönämnden påstod att oklarheter berott på hög arbetsbelastning på kommunen och personalbyten. Men i stället för att reda ut vad som hänt bakåt i tiden valde kommunens tjänstemän att polisanmäla personen som bedriver verksamheten. Efter många protester upphävdes dock beslutet senare.

Karl-Tövasens fäbod är k-märkt och helt unik. Den har varit i bruk sedan 1663. Den har varken el eller mobiltäckning. På grund av dessa förutsättningar ansökte de som bedriver verksamheten om dispens gällande kassaregister. Skatteverket har tidigare beviljat undantag för bland annat fjällstugor som saknar el och mobiltäckning. Den här fäboden har likadana

förutsättningar, förutom att den är k-märkt och har i och med det också en särskild ställning i samhället. Skatteverkets förslag på lösning var solpaneler på taket. Detta sa länsstyrelsen självklart nej till, eftersom fäboden är k-märkt.

När ägaren fick avslag på sin första ansökan ringde hon upp handläggaren i Göteborg, som då fick frågan om hon vet vad en fäbod är. Handläggaren svarade: Nej, men det spelar ingen roll.

Att tjänstemän inte ens är intresserade av att skaffa sig kunskaper i en fråga där de ska fatta beslut som är avgörande för människor är anmärkningsvärt och symtomatiskt för hur den här frågan hanteras i samhället.

Efter en lång och utdragen tvist kom till slut kammarrättens dom: Det är oskäligt att begära kassaregister i fäboden. Även den här verksamheten vann alltså till slut.

Det finns flera konsekvenser av processer likt de här två. Förutom oron och sorgen hos näringsidkarna själva avskräcks också människor från att bedriva fäbodbruk. Vi har inte råd att behandla dem som vårdar vårt kulturarv på det här sättet. Samhället måste vara stödjande framför styrande i sådana här frågor.

Anf. 24 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Det gläder mig att även den här interpellationen kom till mig bland de första. Jag har som jag sa tidigare min bakgrund från Sveriges Museer, och i samband med det har jag jobbat nära Sveriges Hembygdsförbund. Jag har personligen träffat dessa eldsjälars åtskilliga gånger, och det gläder mig också att Cassandra Sundin har detta personliga engagemang.

Helt avgörande för att det immateriella kulturarvet ska leva vidare till kommande generationer är att det finns utövare som för vidare kunskaperna och åtgärderna. Många aktörer bidrar på olika sätt till fäbodarnas och fäbodbrukets bevarande, inte minst i det dagliga arbetet som sker i jordbruk och skogsbruk i fäbodmiljöer som bidrar till att bevara landskapets biologiska mångfald.

Det finns i dag flera former av stöd som stärker fäbodmiljöerna och fäbodkulturen, däribland det statliga bidraget till kulturmiljövård. Det uppgår i dag till knappt 260 miljoner kronor per år och har stor betydelse för kulturmiljöarbetet i hela landet.

För åren 2022–2024 stärker regeringen detta anslag med ytterligare 10 miljoner kronor per år. Det finns även ett statligt bidrag på 9 miljoner kronor till kulturarvsarbete som bland annat kan lämnas till arbete med immateriellt kulturarv. Detta förstärkte regeringen med 20 miljoner kronor för 2021 med anledning av konsekvenserna av pandemin för ideella kulturarvsverksamheter.

Det smärta mig att höra att Cassandra Sundin har beskrivit, men sammantaget är det många krafter tillsammans som gör att det kulturarv som fäbodarna och fäbodkulturen utgör kan bevaras och hållas levande för att föras vidare till kommande generationer. Genom detta levande kulturarv gynnas också den biologiska mångfalden.

Det regeringen tillhandahåller genom sina myndigheter och bidrag utgör ett bra stöd i detta viktiga arbete.

Prot. 2021/22:43
10 december

Svar på
interpellationer

Anf. 25 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr ålderspresident! Ministern anförde här Riksantikvarieämbetets roll i frågan. Det stämmer givetvis. Men faktum kvarstår fortfarande att uppenbarligen fungerar inte detta tillfredsställande på alla plan.

Riksantikvarieämbetet har förordningar och regleringsbrev att förhålla sig till, och tack och lov har vi inte myndighetsstyre i vårt land. Frågan påverkas inte bara av lagar och regler utan av prioriteringar och hur man kommunicerar värdet i frågan från styrande håll.

Den här frågan handlar inte heller bara om kronor och ören. Som ministern påpekade finns finansiella stöd att söka genom olika instanser, och det är givetvis jättebra. Men vad hjälper ekonomiska stöd om man samtidigt blir fråntagen rätten att bedriva sin verksamhet över huvud taget? Jag håller helt och hållet med om att en viktig förutsättning för att detta kulturarv ska vårdas och bevaras är att människor faktiskt *vill* göra det. Då är det extra viktigt att inte avskräcka människor från att engagera sig när de problem som finns också synliggörs.

En annan aspekt som kan spela en roll rent värderingsmässigt är att när jag har debatterat kulturarvsfrågorna med regeringsföreträdare tidigare har tongångarna ofta varit nutid och framtid. Det är givetvis en viktig aspekt i ett bevarandesyfte, men dock kan vi inte ärva något från framtiden – såvida man inte har en tidsmaskin på departementet, och det har jag ingen koll på. Bortsett från bevarandesyftet är det kulturarv vi har i dag inte beroende av framtiden, men däremot är framtiden beroende av kulturarvet.

Regeringen talar ofta om att skapa en hållbar politik för framtiden, men det är svårt att skapa ett hållbart förvaltande av framtidens kulturarv om vi inte börjar med att förvalta det vi redan har. Förutom ett immateriellt kulturarv värt att bevara utgör de levande fäbodarna även viktiga besöksnäringer för respektive lokalsamhälle och är ännu ett sätt att bruka våra marker, hålla djur och föra småskalig och hållbar livsmedelsproduktion vidare till framtida generationer.

Fäbodbruket gynnar, som sagt, också ökad biologisk mångfald då skogsbetande djur verkar positivt för särskilt växter, svampar och insekter. Det handlar även om att tillvarata outnyttjade resurser i skog och fjällområden. Lokal matproduktion av hög kvalitet är en av många positiva sidoeffekter. Fäbodbrukare är dessutom i många fall egenföretagare som behöver ha bra förutsättningar för sin verksamhet, precis som vilken annan företagare som helst. Fäbodbruket och fäbodkulturen är ingenting vi kan ta för givet i dag. Om det inte aktivt värnas, stöttas och förvaltas kommer det att utarmas ännu mer och till sist vara ett minne blott.

Anf. 26 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Precis som Cassandra Sundin säger är det många krafter som tillsammans – dessa fantastiska eldsjälar – gör att detta kulturarv som fäbodarna och fäbodkulturen utgör kan bevaras och hållas levande för att föras vidare till kommande generationer.

Precis som Cassandra Sundin också nämnde handlar det om dåtid, nutid och framtid för att bevara kulturarv. Genom de olika formerna av skydd samt de statliga bidragen till kulturmiljövård och till ideellt kulturarvsarbete finns det goda förutsättningar även för arbete med landets fäbodar. De viktigaste redskapen för att bevara fäbodmiljöerna, såväl deras fysiska som deras immateriella värden, är de ideella krafterna. Det finns tusentals

föreningar och aktiva nätverk som är engagerade i just fäbodarna, fäbodbrukets bevarande och fortsatta användning. Jag vill nämna till exempel Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk, FSF, som gör en stor insats genom att bevaka och driva frågorna om fäbodarnas värden i många sammanhang och inom olika samhällssektorer.

Prot. 2021/22:43
10 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 27 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr ålderspresident! Jag kan konstatera att jag och ministern är överens om en del i frågan. Dock är det tydligt att Sverigedemokraterna prioriterar området lite högre än vad regeringen gör.

Det är synd att regeringen relativiserar kulturarvsfrågorna i vissa avseenden. De är förvisso något som man säger sig värna, men i kontrast till samtidskulturen hamnar de allt som oftast i skymundan. För att skapa en bra framtid behöver vi också förstå vår historia och vad det är som har gjort att vi står där vi står i dag.

Jag vill också passa på att i förtid önska ministern, hela talmanspresidiet och Riksdagsförvaltningen en riktigt god jul.

Anf. 28 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Herr ålderspresident! Tack, Cassandra Sundin, för en givande debatt i detta viktiga och intressanta ämne.

Regeringen vill främja ett kulturarv som bevaras, används och utvecklas eftersom det bidrar till att möjliggöra ett samhälle som erbjuder alla människor delaktighet, inkludering och jämlikhet.

Fäbodarna, fäbodkulturen och fäbodbruket är en viktig del av kulturarvet. Många aktörer bidrar till att fäbodarna och fäbodkulturen kan bevaras och hållas levande för att föras vidare till kommande generationer. Utan det arbete och de resurser som ideella krafter lägger ned för att kulturarvet ska bevaras, användas och utvecklas skulle många berättelser gå förlorade och kunskapen om vårt samhälle vara bristfälligt.

Jag bedömer att det finns goda förutsättningar för arbetet med att bevara immaterialrätt, kulturarv och biologisk mångfald i våra fäbodmiljöer genom de olika formerna för skydd och trygghet som finns, genom de statliga bidragen och inte minst genom de ideella aktörer som upprätthåller dessa kulturmiljöer som för vidare kulturarvet i sitt engagemang och sina arbetsinsatser.

Jag vill passa på att tacka för en mycket engagerad och viktig debatt. Jag vill också passa på, precis som Cassandra, att önska herr ålderspresidenten och hela presidiet en riktigt god jul.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellationerna 2021/22:108 och 116

Ålderspresidenten meddelade att interpellationerna 2021/22:108 av Jan R Andersson om slutförvar av kärnbränsle och 2021/22:116 av Lars Hjalmered om beslut om slutförvaret hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motion

med anledning av skr. 2021/22:56 Riksrevisionens rapport om statlig medfinansiering av regional kollektivtrafik – Sverigeförhandlingens storstadsavtal

2021/22:4340 av Maria Stockhaus m.fl. (M, KD)

§ 15 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 9 december

2021/22:182 Skadestånd vid brott

av *Angelica Lundberg* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 december

2021/22:534 Läkemedel mot covid-19

av *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:535 De svenska drivmedelspriserna

av *Eric Westroth* (SD)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:536 Besöksnäringens utmaningar kring kompetensförsörjning

av *Alexander Christiansson* (SD)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:537 Assistansersättning – väsentligt förändrade förhållanden eller behov

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:538 Möjligheter att tanka biogas

av *Lars Beckman* (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:539 Reservofficerars rätt till tjänstledighet

av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2021/22:540 Visit Sweden och den så kallade svemestersatsningen

av *Jörgen Berglund* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 10.29.

Prot. 2021/22:43
10 december

Sammanträdet leddes av ålderspresidenten.

Vid protokollet

THOMAS LARUE

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1	Avsägelse.....	1
§ 2	Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 4	Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 5	Ärenden för bordläggning	2
§ 6	Svar på interpellation 2021/22:110.....	3
§ 7	Svar på interpellation 2021/22:111.....	3
§ 8	Svar på interpellation 2021/22:115 om Sveriges hästnäring.....	3
	Anf. 1 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	3
	Anf. 2 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	4
	Anf. 3 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	5
	Anf. 4 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	6
	Anf. 5 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	7
	Anf. 6 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	8
	Anf. 7 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	9
§ 9	Svar på interpellation 2021/22:117 om åtgärder mot en ökad vargstam.....	9
	Anf. 8 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	9
	Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	10
	Anf. 10 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	11
	Anf. 11 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	12
	Anf. 12 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	13
	Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	14
	Anf. 14 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	14
§ 10	Svar på interpellation 2021/22:112.....	15
§ 11	Svar på interpellation 2021/22:128 om kulturens frihet och principen om armlängds avstånd	15
	Anf. 15 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	15
	Anf. 16 VIKTOR WÄRNICK (M)	16
	Anf. 17 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	17
	Anf. 18 VIKTOR WÄRNICK (M)	18
	Anf. 19 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	19
	Anf. 20 VIKTOR WÄRNICK (M)	20
	Anf. 21 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	20
§ 12	Svar på interpellation 2021/22:135 om immateriellt kulturarv och biologisk mångfald i fäbodmiljöer	21
	Anf. 22 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	21
	Anf. 23 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	22
	Anf. 24 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	23
	Anf. 25 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	24

Anf. 26 Kulturminister JEANETTE		Prot. 2021/22:43
GUSTAFSDOTTER (S).....	24	10 december
Anf. 27 CASSANDRA SUNDIN (SD)	25	
Anf. 28 Kulturminister JEANETTE		
GUSTAFSDOTTER (S).....	25	
§ 13 Svar på interpellationerna 2021/22:108 och 116	25	
§ 14 Bordläggning.....	26	
§ 15 Anmälan om interpellation	26	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	26	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 10.29.....	27	